

DEMOKRACIJA

Leto III. - Štev. 7

Gorica - Trst, 18. februarja 1949

Izhaja vsak petek

Uredništvo in uprava:
Gorica - Riva Piazzutta 12
Cena: Posamezna števil. L. 15.—
Naročnina: Mesečna L. 65.—
Za inozemstvo mesečno L. 100.—
Pošt. šek. rač. št. 9-18127

Napad lista „L'Emancipazione“ na slovensko šolstvo

Trst 18. februarja 1949.

Preteklo nedeljo 13. t. m. so tržaški Slovenci v naglobli zbrani proslavljali stoletnico smrti največjega sina slovenskega naroda, pesnika Franceta Prešerna. Tržaški Slovenci so s tem proslavljali sto let narodne zgodovine, ki je bila morda najusodnejša za bodočnost in razvoj slovenskega naroda. To je bilo stoletje borbe za duhovno, kulturno in narodno uveljavljanje tega najmanjšega slovenskega naroda, ki predstavlja najzapadnejši stik slovanstva z drugimi narodi zapadne Evrope.

Po tridesetih letih zatiranja in proganja so se primorski Slovenci znova zbrali na tržaški obali pred sinjim Jadranskim morjem in ganjeni proslavili tega svojega velikega sina, ki je v ponos ne samo njim, temveč vsemu omikanemu svetu.

Zgodilo se je, kar bi bilo pred poldrugim letom norost pričakovati. Množica, zbrana v svečanem razpoloženju, se je sprostila slehernega strahu, more, skrbi. Zaradi luč je razglašala temo, ki je zastirala življenje primorskih Slovencev in prignala strah, ki je od maja 1945 dušil našo narodno rast.

To se je zgodilo, ker so tržaški Slovenci lahko dali političen izraz svojemu pojmovanju svobode in človečanske vzajemnosti, ki je pri njih tako ukoreninjen, da je prav za prav bistvo njihovega družbenega in narodnega sveta. Da je to res, dokazuje dejstvo, da je slovensko demokratično gibanje v tako kratkem času prodrla v svet, prežela sovraštva in duhovne prevare in dvignila slovenski narod zopet do onih kulturnih, družbenih in narodnih vrednot, ki so mu lastne.

Upoštevati je treba, da se je v tej borbi moral slovenski narod nusanjati edino na svoje lastne moči. Ne samo, da je moral kljubovati sovraštvu in grožnjam marksističnega komunizma obeh domačih struj, ne samo da se je moral boriti proti birokratičnemu nezanimanju zapadnih zveznikov, temveč je bilo celo brez moralne podpore s strani višjih cerkvenih oblasti, ki so poklicane, da pomirjevalno vplivajo na vseh narodno mešanih ozemljih. Svečana proslava stoletnice Franceta Prešerna je v tem pogledu marsikomu odprla oči.

V tej borbi na življenje in smrt proti krivim prerokom, ki so si podjarmili na stotine milijonov ljudi, proti ideologiji, ki je mogočna samo zato, ker se je polastila vseh dobrin in vseh dohodkov narodov, katere je zastajala in ki se poslužuje v borbi za oblast najogabnejših sredstev znanstveno pojmovanje laži, sovraštva, fizičnega in denarnega terorja, v tej borbi bodo zmagali samo oni, ki stojijo neomajno na braniku človečanskih svoboščin.

V taki borbi je zmanj trstili milijone ali milijarde za gnošiti pomoč človeštvu, zaman je razdeljevati zavoj sladkorja in drugih dobrin; v tej borbi se mora mo zanašati samo na globoko prepričanje poštenosti naših nazorov in biti prepričani o njihovi zmagi.

Taka čustva so navdajala množico, ki je v največji tišini sledila proslavi pesnika Franceta Prešerna in ki je pri tem mislila na vse naše velikane in borce za svobodo. Med te prištevamo tudi našega Andreja Uršiča, ki se je v najnovejšem razvoju naše slovenske politike žrtvoval za ta načeta.

Takim ljudem dolgujemo vso našo hvaležnost za novi polet slovenskega naroda in ne onim bojarjivcem, ki bi hoteli danes,

Urad za obveščanje javnosti pri Zav. vojaški upravi anglo-ameriškega področja Svobodnega trž. ozemlja

(PIO). V očitnem prizadevanju, da bi dokazal, da izkazuje prosvetni oddelek Zavezniške vojaške uprave posebno naklonjenost slovenskim šolskim nameščencem, je tednik »L'Emancipazione« objavil pred kratkim resno obtožbo proti temu oddelku, ki pa ne temelji na dejstvih.

Dne 5. februarja je omenjeni list zapisal, da so slovenski podpravatelji plačani bolje, kakor njihovi italijanski tovariši, in celo več, kakor pa sploh dovoljuje sedanja zakonodaja. Vso učno in nadzorstveno osebje, uslužbeno v šolstvu na anglo-ameriškem področju Svobodnega tržaškega ozemlja, je plača-

no tako, kakor določa zakon, ne pa po kakih posebnih lestvicah, ki bi se ravnale po narodnostni pripadnosti. V primer navajamo dejstvo, da ravnatelj neke slovenske šole niti ne dobiva vse plače, kakor jo dovoljuje zakon.

Vedno smo trdili, da smo neomajno prepričani, da zapadni demokratiški krogi ne bodo dolgo nasedali italijanskim šovinističnim lažem v pogledu življenja tržaških Slovencev in posebno v pogledu nesramnega natočevanja o slovenskih šolah na Svobodnem tržaškem ozemlju. Laž ima kratke noge, pa naj jo izpoveduje »Emancipa-

zione«, »Voce libera« ali »Primorski dnevnik« in »Lavoratore«.

»Emancipazione« si je topot pošteno opekla drzno in nesramno iztegnjeni jezik. Celo prosvetni urad ZVU, o katerem res ne moremo reči, da bi bil Slovincem preveč naklonjen, si ni upal požreti najnovejše laške provokacije in je po zavezniškem obveščevalnem uradu podal uradno sporočilo, da navedbe lista »Emancipazione« v pogledu slovenskih šol in slovenskih učnih moči ne odgovarjajo resnici. Prosvetni urad ZVU ugotavlja, da učne moči na STO-ju niso plačane po posebnih narodnostnih diferencialnih načelih; še prav posebno nas veseli ugotovitev, da so slovenski ravnatelji še celo manj plačani nego njihovi italijanski kolegi iste stopnje. Še ni prepozno...

njenosti zahodnih sil kupiti s tem, da je pripravljen popustiti v stvari, ki je že izgubljena. To se pravi, da hoče iz izgube delati dobiček.

Tita pri tem mešetarjenju vodi spet lastna korist in skrb za obstanek režima, ki ga hoče reševati s podporo zahodnih držav. Koroška in slovenske koristi so tudi njemu drobiž za plačevanje večjih računov...

Zaradi tega prihaja zdaj s kompromisnimi predlogi.

Jugoslovanski predlogi

Kakšni so zdaj jugoslovanski predlogi za sporazumno rešitev tega vprašanja, moremo le ugibati. Lahko, da bodo titovci pristajali na to, da bi se Avstrija in Jugoslavija sami sporazumeli o avtonomiji za koroške Slovence in o sedanjih mejah, kakor sta to leta 1946 storili Avstrija in Italija glede Južne Tirolske. Avstrijski zunanji minister Gruber bi tako rešitev gotovo pozdravil, zahodne države pa tudi; že zato, da pridobe spet nekaj ugleda s kompromisom.

Morda utegnejo Jugoslavoce simbolično potolažiti s tem, da bi neznatno popravili mejo ob Dravi pri Labudu ter dali Jugoslaviji dve koroški elektrarni, ki sta potrebni kot dopolnilo oni novi na Mariborskem otoku.

Zahodne sile se bodo za tak sporazum, ki bo vso Koroško pustil Avstriji, Tita pa spet malo potegnili na Zahod, z vso silo zavzemalo. Tudi zaradi tega, ker bi se moral zgoditi čudež, da bi spriči sovjetske zagrizenosti sklenil celotno pogodbo med Avstrijo in Jugoslavijo. Tako bodo uradno poravnali vsaj mejni spor med Jugoslavijo in Avstrijo, kar je za njihove bodoče načrte na tem delu Evrope gotovo zelo važno.

Slovensko stališče

Kakor že tolikrat tako tudi to pot pri mešetarjenju za kos slovenske zemlje Slovencev ne bo nihče vprašal, kaj mislijo in si žele oni. Zaradi komunističnega režima v Jugoslaviji, proti kateremu smo se borili in se borimo, bodo kaznovali slovenski narod in sicer tisti, ki so mu ta režim bolj ali manj neposredno vsilili. Toda ta krivična odločitev nam ne more preprečiti, da ne bi posvedali, kaj mislimo ob mešetarjenju s Koroško mi.

Poudarjamo, da je slovenska Koroška del našega narodnega ozemlja, glede katerega nam ne more nobena pogodba prepovedati, da si ne bi prizadevali za njegovo osvoboditev in združitve. Ta pravica gre nam kakor slehernemu narodu in zato je ne bomo nikdar nehali oznanjati in uveljavljati.

Združitve vsega slovenskega narodnega ozemlja v eno, čim bolj svobodno in čim bolj samostojno celoto, ni samo zahteva, ki jo narekujejo slovenske narodne koristi, marveč tudi koristi Sred-

nje in ostale Evrope. Le združeno in svobodno celotno slovensko ozemlje bo lahko izpolnjevalo zgodovinsko nalogo mostu med Jadranom in srecem Evrope.

Dokler bodo slovensko zemljo delili tako, kakor jo zdaj dele še po drugi vojni, ne bo to križišče evropskih velikih poti nič drugega kakor prostor za nepretrgane spopade velikih vplivov in velikih pohleptov.

Tisti, ki govorijo o novi, zedinjeni Evropi, naj se te resnice zavedo. Evrope brez Srednje Evrope ni in srednje Evrope ne bo moči obuditi k življenju, dokler ne bodo slovenskemu narodu, naj živi, kjer koli, pustili, da uresniči svoje stoletne težnje, ki jih ni in jih ne bo mogla zadušiti nobena krivična pogodba, nobena diktatura in noben tuj gospodar!

Od srede do srede

10. FEBRUARJA: Turški zunanji minister napoveduje tudi za Sredozemlje podobno obrambno pogodbo, kakor bo Atlantiska zveza. — Objava papeževnega protestnega pisma z dne 2. 1. zaradi aretacije kardinala Mindszentyja. — Grška vlada je sklenila ustanoviti prostovoljno protikomunistično milico za obrambo vasi pred uporniški napadi. — V Indiji so obsodili na smrt Gandhijevega morilca Godseja. — Svobodne delavske strokovne organizacije so najvažnejše poročilo za uspeh Marshallova načrta, izjavila svetovalec za delavska vprašanja pri Upravi za gospodarsko sodelovanje, Hedges. — Na Poljskem so med drugimi voditelji protikomunističnega odpora zaprli tudi bivšega polkovnika Mazurkiewiczza, ki je bil pod nacistično zasedbo duša boja proti Nemcem. — Kitajska vlada je sklenila napeti vse sile za preureditev vojske, ker ne verjame več v sporazum s komunisti. — Aretacije poljskih duhovnikov, ki so si upali brati pastirsko pismo katoliškega nadškofa proti preganjanju vere v šolah. — Komunistične demonstracije v Rimu, Milanu, Benetkah proti ameriškemu filmu »Železni zavora«, ki prikazuje sovjetsko atomsko vohunstvo v Kanadi.

11. FEBRUARJA: Ameriško podjetje Warner Bros bo v kratkem izdelalo protikomunistični film o obsodbi kardinala Mindszentyja. — Češki begunci v Združenih državah ustanavljajo odbor za boj proti komunističnemu režimu v domovini. — Ministrski predsedniki zahodnih nemških dežel odklanjajo zavezniško zahtevo po brezpogojni vdaji, v kolikor ta omejuje pravice Nemčije kot neodvisne države. — Turški zunanji minister Sadak je odpotoval na važne razgovore v London. — Volitve na severnem Irskem, kjer so, po trditvah Ircev z golufijo, našli silim in drugimi običajnimi pripomočki, — dosegli večino umorjenosti, ki se zavzemajo za to, da bi severna Irska še nadalje ostala pod Anglijo. — Predsednik kitajske vlade Sun Fo sodi, da bi samo posredovanje Združenih narodov lahko končalo vojno na Kitajskem.

12. FEBRUARJA: Glasovi o tajni seji Kominforma neke na Češkem. — V Stockholmu je umrl dr. Axel Munthe, pisec svetovnoznane knjige »San Michele«, ki jo imajo tudi v slovenskem prevodu. — Kanadski ministrski predsednik Saint Laurent je prišel na uradni obisk v Združene države. Sveta stolica je izobčila vse sodnike in druge, ki

Mešetarjenje s slovensko Koroško

Devetega februarja so namestniki ameriškega, britanskega, francoskega in sovjetskega zunanjega ministra v Londonu znova začeli razgovore za sklenitev mirovne pogodbe o Avstriji.

Se pred začetkom prve seje je ameriški zastopnik Reber povedal, da Združene države ne bodo nikdar sprejele jugoslovanske zahteve po južni Koroški. Če bo Sovjetska zveza to zahtevo podprla, kakor je delala do sedaj, potem se velesile glede avstrijske mirovne pogodbe pač ne bodo sporazumele...

Prvo presenečenje

Marsikdo je računal, da bodo Sovjeti Tita zaradi njegovega upora proti Kominformu kaznovali tako, da ga bodo pustili na cedilu glede Koroške.

Toda Sovjeti so storili prav nasprotno ter takoj na prvi seji zahtevali, naj zastopniki velesil znova pokličejo jugoslovanskega zastopnika in poslušajo jugoslovanske ozemeljske zahteve.

To je bilo prvo presenečenje, ki ga je prinesla obnovljena mirovna konferenca za Avstrijo.

Se isti dan je priletel v London dr. Bebler, namestnik Titovega zunanjega ministra Kardelja.

Zastopniki zahodnih velesil so kljub neodjenljivemu drugačnemu prvotnemu stališču izjavili, da bodo Beblerja sprejeli, če prihaja z novimi predlogi.

To je bilo drugo presenečenje na sedanjem londonskem posvetovanju, na katerem odločajo o usodi važnega dela slovenskega narodnega ozemlja.

Novo presenečenje...

Tretje presenečenje je prišlo, ko je Bebler poslal zastopnikom velesil pismo, v katerem pravi, da je Jugoslavija pripravljenja privoliti v kompromis glede vseh nerešenih vprašanj v osnutku za mirovno pogodbo, torej tudi pripravljena popustiti v svojih zahtevah glede Koroške.

Titovska zagotovila, da se Ju-

ko smo z združenimi močmi preganili strah, z zahrbtnimi sredstvi omajati z muko zgrajeno stavbo.

Vsi taki razdiralni poskusi bodo propadli, ker ni slovensko demokratsko gibanje izraz te ali one stranke z določenimi bolj ali manj koristolovskimi ali egoističnimi smotri, temveč izraz globokega prepričanja slovenskega naroda, ki se je postavil v službo svobode in demokracije.

goslavija ne bo nikoli odpovedala Koroški, so se izkazala za prav toliko vredna kakor svojočasno vpitje o Trstu...

Ameriški in britanski zastopnik sta nato sporočila, da bosta vsake zase sprejela jugoslovanskega delegata. Če bosta ugotovila, da prinaša res nove predloge, ga bodo povabili pred celotno komisijo.

Angleški zastopnik je Beblerju še enkrat izjavil, da Velika Britanija nikakor ne more prelomiti besede dane v Moskvi novembra 1943, ko so se Anglija, Francija in Sovjetska zveza obvezale, da bodo obnovile Avstrijo v mejah iz leta 1937...

Namestnik ameriškega zunanjega ministra Reber se je 12. februarja z Beblerjem razgovarjal debelo uro in pripisujejo temu sestanku velik pomen.

Ozadja mešetarjenja

Tak je bil torej petek tistega dela pogajanj za mirovno pogodbo o Avstriji, ki nas Slovence najbolj in bistveno zanima, kajti pri njem so Vzhod in Zahod in med njima Tito z mešetarjenjem za Koroško igrali novo dejanje v svoji mrzli vojni.

V tej igri nimajo nobene vloge ne avstrijske, ne slovenske, marveč samo vzhodne in zahodne koristi, najmanj pa oziroma naravne pravice koroških in drugih Slovencev.

Zahodne države Koroško Titu ne morejo dati, ker je še vse preveč komunističen in premalo njihov. Zato jim zelo prav hodi »slovesna« obljuba iz leta 1943, kakor da ne bi bile pozabile na nobeno besedo, ki so jo med vojsko dale marsikom, med drugim že leta 1941 tudi Slovincem...

Sovjetska zveza Koroške ne sme priznati Avstriji, ker ne sme krepiti in večati države, ki je prav gotovo v drugem taboru. Jugoslovanske zahteve do Koroške podpira nekaj zaradi tega, nekaj pa, da se ne bi zamerila jugoslovanskim narodom. Te hoče s takšnimi nastopi prepričevati, da je ona edina resnična zagovornica in branilka njihovih narodnih koristi, kar je na videz tudi res.

Zlasti se to zdi tako, če sovjetske propagandne nastope na korist jugoslovanskih narodov primerjamo z brezbriznostjo in pristranostjo, ki jo do pravnih teženj teh narodov, posebno Slovencev, zahodne sile trenutno

kažejo skoraj povsod, ne da bi se menile za morebitne daljne posledice takega ravnanja.

Za Jugoslavijo — proti Titu

Sovjeti ravnajo tako še iz drugega razloga. S svojim zavzemanjem za jugoslovanske koristi skušajo pri ljudstvu buditi simpatije zase in za svoj komunizem — proti Titu. Tita hočejo osamiti od ljudstva, ker upajo — kakšni upi! — da se bodo jugoslovanski narod na poziv iz Moskve uprli Titu zato, da pridejo pod peto »dobrotnika« Stalina...

Čim bolj se Sovjeti zavzemajo za Koroško, tem bolj gotovo je, da je Tito ne bo dobil. To vedo tudi sami, a jim je prav, kajti Tito bo kaznoval, oni pa bodo jugoslovanskim narodom kazali čiste roke...

Tito in Koroška

Razvoj mrzle vojne je titovce poučil, da se z zahodnimi velesilami ni moči več šaliti, kakor se je to tako lepo dalo leta 1943 in 1944. Zaradi tega so uvideli, da je zavezniški »ne« glede Koroške končen in se je pač treba s tem sprijazniti. Vedo tudi, da sovjetsko botrovanje jugoslovanskim zahtevam več škodi kakor koristi.

Vedno hušji boj, ki ga proti Jugoslaviji izvajajo na političnem, propagandnem, zlasti pa na gospodarskem področju Sovjeti in njihovi podložniki, žene Tita nujno na Zahod. Toda Zahod mu daje zastoj samo toliko, kolikor je potrebno za vabo. Če bo Jugoslavija hotela imeti več, bo treba plačati.

Ker Tito ve, da Koroške ne bo nikoli dobil, si hoče naklo-

Gre le za preganjanje Slovencev...

Nedeljski dogodki v Gorici nas silijo k besedi. Če bi šlo za politično - strankarsko politično borbo šovinistov proti komunistom, bi nas zadevala več kot toliko ne zanimala, ker so si eni in drugi enaki v nastopih in v načinu vsiljevanja svoje ideologije. Toda v primeru, ki se je pripetil v nedeljo, smo prizadeti tudi mi, ker je bil napad namenjen in izvršen na Slovence in njihovo kulturo. To potrjujejo sledeča dejstva: Izvršni odbor goriškega občinskega sveta je po dolgem presojanju zadeve sklenil, da bo dal

dvorano v Trgovskem domu na razpolago zdaj enemu drugemu udruženju po vrsti, in sicer tako slovenskemu kakor italijanskemu, ker v Gorici takih primernih prostorov ni. Tudi mi smo se za zadevo zanimali in se s sklepom strinjali vsaj dokler se ne razčisti zadeva pripadnosti Trgovskega doma, katerega so lašisti nasilno iztrgali iz slovenskih rok, in bi morala vlada to krivico enkrat popraviti.

Za nedeljo 13. t. m. je dvorano v Trgovskem domu, ki (Konec na drugi strani)

Od srede

do srede

so imeli kar koli opraviti z aretacijo in obsodbo madžarskega primasa. — Sovjeti so prepovedali prevoz švedske pomoči za nemške bolne in lačne otroke čez svoje zasedbeno področje. — Madžarska vlada zahteva odpoklic ameriškega poslanika v Budimpešti, češ da je sodeloval s kardinalom Mindszentyjem. — Evropa bo do leta 1952 dosegla gospodarsko in politično ustaljenost, če ji bodo Združene države dovolj pomagale, izjavlja ameriški zunanji minister Acheson. — Sovjetska zveza nenadno zahteva Varnostnega sveta Združenih narodov, ki naj razpravlja o imenovanju guvernerja za Svobodno tržaško ozemlje.

13. FEBRUARJA Norveški zunanji minister Lange je odpotoval iz Washingtona v London, da se bo z britanskim zunanjim ministrom razgovarjal o morebitnem pristopu Norveške k Atlantski obrambni zvezi. — Volitve predsednika republike na Portugalskem. — Anglija ne bo mogla izdelovati atomskih bomb pred 1953, Sovjeti pa kvečjemu leta 1955, izjavlja angleški delavski poslanec Blackburn, ki je preučeval zadnje čase ameriške atomske naprave. — Poročila o sporadih med poljsko komunistično policijo in podtalno odporniško vojsko. — Zveza bivših ameriških bojevnikov izdeluje načrte za splošni boj proti komunizmu doma in v tujini.

14. FEBRUARJA: Sešatek tajnega konzistorija v Vatikanu, na katerem je papež Pij XII. znova obsodil ravnanje madžarskih oblastnikov s kardinalom Mindszentyjem. — Demonstracije angleških fašistov v Londonu, pri katerih so prepevali tudi nemške nacistične himne. — Združene države za zdaj ne bodo pretrgale diplomatskih zvez z Madžarsko, pač pa jo bodo obtožile kršenja mirovne pogodbe, izjavljajo v amerškem zunanjem ministrstvu. — Ameriški minister za vojsko, Royall, je zanikal novice, da bi bil dejal, da bi Amerika ob morebitni vojni s Sovjeti umaknila svoje čete z Japonske. — Napadno vojno začno vedno le države, kjer ima vsa oblast en sam človek, demokratični narodi nikoli, je govoril predsednik belgijske vlade Spaak. — Jeruzalem je in bo židovsko mesto, njegovo usodo je odločil pred toliko tisoč leti kralj David, izjavlja predsednik izraelske vlade Ben Gurion. — Podpisovanje francoskega obnovitvenega posojila je doslej vrglo že nad 200 milijard frankov, — dvakrat toliko, kakor so pričakovali. — Jugoslovanski častniki, ki se šolajo v Moskvi, pozivajo Titove oficirje na upor. — Začetna seja izraelske ustavodajne skupščine, prvega židovskega parlamenta v zgodovini.

15. FEBRUARJA: Ameriški zastopnik pri Združenih narodih, Thorp, zahteva, naj ta organizacija izvede preiskavo o življenju v sovjetskih in podložniških taboriških za prisilno delo. — Vlade zahodnih nemških dežel so sklenile ustanoviti poseben sklad, iz katerega bodo plačevali obrambo za tiste Nemce, ki jih bodo tuje države sodile zaradi vojnih zločinov. — Pri volitvah na Portugalskem je dobil veliko večino dosedanjí predsednik, general Carmona. — Hud poraz grških komunistov pri makedonskem mestu Florina. — Med Ameriko in zahodnoevropskimi državami ni nikakega nesoglasja glede Atlantske zveze, izjavljajo v amerškem zunanjem ministrstvu. — Ameriški poslanec Javits predlaga, naj bi priselilec v Združene države dovolili tudi tistim beguncem, ki so že šli kam drugam, pa imajo sorodnike v USA. — Irski zunanji minister izjavlja, da Irski ne bo pristopila k Atlantski zvezi, dokler bodo Angleži imeli njen severni del zaseden.

Gre le za preganjanje Slovencev...

je od svoje zgraditve izza avstrijskih časov služila goriškim Slovincem kot gledališče, dobilo na razpolago Pevsko in galsbno društvo, ki velja kot privesek komunistično usmerjene Demokratske fronte Slovencev v Italiji, da bi imelo v njej izrazito kulturno prireditve: proslavo stoletnice največjega slovenskega pesnika Prešerna.

To dejstvo je dalo peščici goriških italijanskih nestranežev, večnih in zakletih sovražnikov Slovencev, na živce tako, da sta lt. mladinsko udruženje (AGI) in Liberalna stranka takoj poslali protest ministrskemu predsedniku v Rim, češ, da se žali italijanstvo Gorice, ko se dovoljuje Slovencev proslavo »tulega« pesnika v središču mesta itd. itd. Pozivali so goriško »ljudstvo«, naj se upre in proslavo prepreči. »Giornale di Trieste« je te proteste v nedeljo jutraj znesel v javnost in, seveda, odobrnil ter se zabelil. Šovinisti so tudi zahtevali, naj Izvršni odbor obč. sveta odstopi, ker se je s svojim sklepom zameril »italijanstvu« Gorice...

Organiziran napad

Mnogi Slovenci so takoj, ko so zvedeli iz »Giornale di Trieste« za namen nestrpnih šovinistov zahtevali od policijske oblasti, da prepreči vsako motenje kulturne proslave in zastraži prostore. Toda šovinisti so že ob treh popoldne zasidli skoro vso dvorano in »zavarovali« vhod in druge »strateške« položaje tako, da so že ob prihajanju Slovencev navahili na vsakega s ostudnimi psovskami: »ščavi«, »umazancija«, »porberite se v Solkan«, izginjte iz Gorice«, »morilci« itd. itd. Mnogo Slovencev zlasti pa ženske, so tudi suvali in jih opljuvali. Policija ni v nobenem primeru nastopila.

Ob štirih popoldne je obč. svetovalec Milan Pavlin otvoril proslavo. Tedaj pa se je drhal vzdignila in začela divje rjoveti: »Ven s ščavi«, ter prepevati sramotilne in italijanske narodne pesmi. S tem so onemogočili vsak nastop in preprečili proslavo. Slovenci so začeli odhajati. Šele tedaj je, na zahtevo g. Pavlina, predstojnik policije začel izganjati iz dvorane tudi italijanske šoviniste.

Lov na Slovence

Šovinisti so napravili špalir ob izhodu in pred Trgovskim domom ter vsakega Slovence in Slovenko zopet surovo in prostaško napadali. Toplji so stare ženice, lovili mladeniče, suvali dekleta, pljuvali na vsakogar in zasramovali naš narod in našo kulturo. Nikomur ni policija priskočila na pomoč, niti tistemu mladeniču, ki so ga »ezulje« lovili kar z dvema avtomobiloma.

Kdo so napadalci

Kakor smo že povedali so napad organizirali mladinci in liberalci. Iz šovinističnega, nekdanj fašističnega podzemlja se je dvignila tolpa izvržkov, ki jo vsa Gorica pozna kot tisto, ki moti mirno sožitje Slovencev in Italijanov.

16. FEBRUARJA: Bolgarska vlada ne dovoli komisiji Mednarodnega Rdečega križa obiskati ugrabljenih grških otrok. — 51 ameriških republikanskih poslancev zahteva, naj poseben parlamentni odbor takoj preuči položaj na Kitajskem in predlaga potrebne ukrepe. — Amerika namerava Finski, Avstriji, Češko, slovaški in Jugoslaviji dati posojilo 60 milijonov dolarjev za pospeševanje gozdarstva. — Začetek razprave proti češko-sovjetskemu vojnemu pred ameriškim vojaškim sodiščem v Münchnu. — Za prestolnico bodoče Evropske zveze so izbrali Strassburg.

nov v Gorici in Italiji sploh. Gre za vrsto patoloških tipov, ki so propadli že pri raznih volitvah in ob vsaki priliki izlijejo svojo žolč na Slovence, da bi s tem svojim »kulturnim« in »narodnim« delom pokazali, da nekaj veljajo...

Po opravljenem delu se je tej svojati pridružil tudi Udruženje monarhistov, ki je napad odobrilo.

Odgovornost italijanskega tiska

Največjo odgovornost za to sramotno, velikega kulturnega naroda nevredno, preganjanje Slovencev nosi »Giornale di Trieste«, ki se zadnje čase posebno rad zaganja v Slovence v Italiji in je v nedeljo prinesel poziv k napadu. Za njim »Voce libera«, »Messaggero Veneto« in »Lunedia« ki niso nikoli opustili nobene prilike, da ne bi Slovence v Italiji zasramovali in jim na vse načine kratili politične, kulturne in sploh vse človečanske pravice.

»Voce libera« se sedaj opravičuje, da je bil napad namenjen le »komunistom«. Isto ponavlja »Giornale di Trieste« od torka 15. t. m. »Lunedia« pa kar skače od radosti, da so se narodnjaki spravili na Slovence in preprečili proslavo »tulega« pesnika. Vsi se izgovarjajo in ponavljajo, da se Slovincem ne sme dovoliti kulturnih prireditev v mestu, v Trgovskem domu, ki so ga Slovence zgradili pred prilično 50. leti z lastnimi sredstvi in so nanj ponosni kot na najlepšo stavbo v Gorici, katere jih je šele kruti, krivični fašizem oropal. In po sto pinjah tega od vsega demokratičnega sveta obsojenega režima koraka zdaj »cveta« goriškega italijanstva.

Zaščita manjšine in odgovornost vlade

Po členu 6. ustave je vlada dolžna zaščititi jezikovne manjšine v mejah Italije in jim nuditi vse pogoje mirnega življenja in razvoja tako narodnega kakor političnega in kulturnega ter »pravico shajanja in združevanja«.

Ob tej priliki moramo poklicati v spomin, da je vlada dolžna nuditi manjšinam vso zaščito tudi po členu 15. mirovne pogodbe. Do danes pa ni vlada izdala še nobenega zakona v prid slovenski manjšini, medtem ko je bila zelo širokogrudna nasproti nemški in francoski manjšini. Ko smo leta 1947 zahtevali zaščito tudi po čl. 15. mirovne pogodbe, se je usula na nas ploha očitkov in zatrevanj, da zna Italija izpolniti svojo dolžnost po svoji tradiciji in kulturi in po svojih zakonih. No, do sedaj poznamo Slovence v Italiji večinoma samo obljube, niz zapostavljen in porinjan ter v mnogih slučajih načrtno preganjanje.

Sredi januarja t. l. smo poslali ministrskemu predsedniku De Gasperju posebno spomenico in prikazali resen položaj Slovencev v Italiji, ki so »često napadeni tudi na ulici«. Nedeljski dogodki so dokazali ministrskemu predsedniku, da ga nismo varali.

Ali pa se bo vlada zganila in kaj ukrenila za zaščito naše manjšine v Italiji? Mi ne bomo nehali zahtevati naših pravic po demokratičnem duhu in načinu, toda čas bi bil, da bi se vlada enkrat spomnila tudi na Slovence v njenih mejah!

Sovjeti udarjajo po Titu

Slovenski in jugoslovanski komunistični tisk je spor med Titom in Sovjeti hotel prikazati ne kot politični spor med dvema državama, marveč le kot nesporazum med dvema partijama.

12. februarja pa je Sovjetska vlada prvič uradno udarila po Titu ter ga obdolžila protisovjetske politike.

Ko so razglasili ustanovitev Sveta za medsebojno pomoč med Sovjetsko zvezo in njenimi podložnicami, je Tito v Moskvi in pri vseh kominformovskih vladah uradno protestiral, da Jugoslavije niso sprejeli v ta proti-Maršalov načrt.

Prva je na protest odgovorila sovjetska vlada, ki v svoji spomenici med drugim pravi:

Jugoslovanska pritožba glede kršenja prijateljskega sporazuma med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo je popolnoma neutemeljena. Prelom v teh odnosih je povzročila prav Titova vlada s svojim sovražnim stališčem do Sovjetske zveze in ostalih kominformovskih držav.

Če zahteva Jugoslavija enakovredno ravnanje za vse države vzhodnega bloka, je to nadaljnji dokaz o hinavščini jugoslovanskega komunističnega režima — pravi sovjetska spomenica. Titova vlada je prva začela s sovražnostjo in protisovjetsko politiko, ter je zamenjala prijateljstvo s sovražvom.

Sovjetska zveza zdaj še ni pričela sovražne gonje proti Jugoslaviji. Omejila se je na kritiko stališča beograjskih oblastnikov. Jugoslovansko sodelovanje pri vzhodnem gospodarskem svetu bi bilo možno, samo če jugoslovanski režim spremeni svojo politiko, končuje sovjetski odgovor na Titov protest.

Zgovorno pojasnilo na vprašanje, kakšno je kljub trenutnemu videzu pravo razmerje med Titom in Sovjeti.

USODA „SOPOTNICE“

Sovjetska politična policija je aretirala ameriško levičarsko pisateljico Ano Luizo Strong. Obtožili so jo vohunstva ter jo bodo v nekaj dneh izgnali iz Sovjetske zveze.

Moskovski listi so o tem objavili naslednje poročilo:

»Varnostna policija je aretirala znano vohunko, ameriško časnikarko Ano Luizo Strong, ki je zaradi malomarnosti nekaterih višjih uradnikov zunanjega ministristva mogla priti v Sovjetsko zvezo. Gospa Strongova je obtožena vohunstva in prevratnega delovanja proti Sovjetski zvezi. V nekaj dneh bo izgnana iz Sovjetske zveze.«

Gospa Strongova, ki so jo zdaj kar na lepem proglasili za vohunko, je napisala več knjig, v katerih poveljuje Sovjetsko zvezo in komunistični red. Leta 1930 je tudi organizirala izhajanje dnevnika »Daily News«, ki ga je izdajala sovjetska vlada kot svoje uradno glasilo v angleščini. Aretacija Strongove, je v Zdru-

ženih državah vzbudila veliko presenečenje.

Presenečenje, še bolj pa zadrega sta vidni zlasti v komunističnih krogih, kjer je Strongova doslej veljala za pravovernega zagovornico Sovjetov. Za njene službe v poveljevanju Sovjetske zveze jo je uradno glasilo ameriške komunistične partije, »Daily Worker« se pretekli petek predlagalo za Pulitzerjevo nagrado, največje ameriško odlikovanje za pisatelje in časnikarje.

Eisenhower zopet vojak

Predsednik Združenih držav je upokojenega zavezniškega vrhovnega poveljnika v drugi svetovni vojni, generala Eisenhowerja, na lepem imenoval za prvega vojaškega svetovalca sebi in obrambnemu ministru Forrestallu.

Razen tega so generala postavili tudi za predsednika v odboru vrhovnih poveljnikov ameriških oboroženih sil.

Hoffman o položaju v Italiji in Trstu

V Poročilu odboroma obeh ameriških zbornic za odnose s tujino preučuje upravnik za gospodarsko sodelovanje Hoffman odlične uspehe, ki so jih doslej dosegle države evropskega obnovevitvenega načrta.

Glede Italije pravi sledeče: »Čeprav je Italija rešila vprašanje notranje finančne trdnosti, mora storiti še mnogo, da bo svojo gospodarstvo prilagodila sedanjim potrebam. V bližnji bodočnosti bo mogoče uporabljati vse italijanske industrijske naprave, toda posredovati bo morala odločno italijanska vlada predvsem pri izvajanju vzporednega programa javnih naložb.

Osnovno vprašanje lahko opišemo s temi besedami: »Preveč delavne sile in premalo možnosti za njeno zaposlitev. Najnujnejše vprašanje italijanskega gospodarstva je popolna zaposlitev vseh industrij s pomočjo evropskega obnovitvenega načrta. Ko bo to storjeno, pa bo treba rešiti težavnejši problem, kako povečati možnost zaposlitve in hkrati doseči samozadostnost in primerno življenjsko raven.«

O Trstu pa je Hoffman dejal tole:

»Pred vojno je bil Trst ena izmed glavnih prehodnih poti za uvoz in izvoz srednjeevropskih držav. Obnovitveni načrt skuša zato popraviti poškodbe, ki jih je prizadela vojna, predvsem pristajniškim napravam in upati je, da bo mogoče kljub velikemu padcu prometa med vzhodno in zahodno Evropo povečati trgov-

ske odnose med Trstom in zahodno Evropo ter še posebno s Italijo.

Načrt skuša tudi čim popolneje uporabiti industrije na anglo-ameriškem področju.

Norveški zunanji minister v Londonu

Po večdnevni razgovori v Washingtonu, kjer se je norveški zunanji minister Lange sestel z vsemi merodajnimi ameriškim osebnostmi, je isti prispel v London. Nedvomno je bil glavni predmet razgovorov atlantski pakt.

V angleški spodnji zbornici so stavili na zunanjega ministra več vprašanj glede atlantske pogodbe, toda minister McNeil, ki je odgovoril, ni hotel razpravljati o podrobnostih, češ da razgovori v Washingtonu še niso zaključeni. Izjavil pa je, da bo pogodba v skladu s cilji in načeli listine ZN.

Kanadski ministrski predsednik St. Laurent je sporočil iz Washingtona, da izgotavljajo Združene države in Kanada načrte za ustanovitev radarskih postaj v severni Kanadi, ki so zamišljene kot obrambna mera proti vsakemu nenadnemu napadu iz Arktike.

Markos likvidiran

Centralni komite grške komunistične partije je na svoji seji 31. januarja odstavil dosedanjega vrhovnega poveljnika komunističnih upornikov, tako imenovanega generala Markosa Vafiadesa. Markosu niso vzeli samo vojaškega poveljstva, marveč tudi mesto v vodstvu stranke. Hkratu z njim so odstavili tudi njegovo priležnico Hriso Hadživasilu, ki je bila načelnica Markosove politične policije.

Grška partija ta ukrep utemeljuje z izgovorom, da sta Markos in Hadživasilijeva hudo bolna. V atenskih krogih pa sodijo, da je to samo preteza, pod katero so se hoteli Markosa iznebiti, ker se ni zdel Sovjetom in Kominformu več pravovernim. Markos in njegova partija namreč vse doslej odlična nista še obsodila Tita.

Vrhovni poveljnik grške vojske, general Papagos, je izjavil, da so uporniškega poglavarja zdaj likvidirali. Ni pa mogel potrditi novice, da bi bili Markosa že ustrelili.

De Gaulle govori

Na zaključnem zborovanju Francoskega ljudskega gibanja v Lilleu je govoril tudi njegov začetnik in voditelj, general De Gaulle.

V govoru je udarjal po sedanjih vladnih strankah, ki da so deželo privedli na rob poloma ter državne ustanove spremenile v strankarske urade. Vlada ni storila nič, da bi zavarovala francoske življenjske koristi v zvezi z reševanjem nemškega vprašanja ter z novo evropsko gospodarsko, politično in vojaško organizacijo, ki jo hočejo izvesti Združene države.

Glede zunanje politike je De Gaulle poudaril, da so danes samo Združene države tista sila, ki lahko zadrži prodiranje Sovjetske zveze, ki si osvaja velike predele Azije in Evrope.

Nemčija mora dobiti primerno mesto v Evropi, vendar ne v obliki Reicha, temveč v federaciji nemških pokrajin. Porurje naj dobi evropsko nadzorstvo. Svobodni del Evrope naj se spozna me z Ameriko, da si v primeru napada vzajemno priskočita na pomoč.

Vendar bo ta zveza zares učinkovita šele takrat, ko bo v njo vključena vsa Francija, z afriškim ozemljem vred.

Spametovanje

Britanski rudarji so nedavno obiskali poljske rudnike, da vidijo, kako žive njihovi tovariši v tej »ljudski demokraciji«. Nad razmerami, ki so jih našli na Poljskem so bili skrajno razočarani.

Zveza britanskih rudarjev se je zato odločila, da povabi Poljake v Anglijo, da bodo videli, kakšni morajo biti delovni pogoji za svobodnega proletarca.

Pokloni iz Moskve

Moskovska radijska postaja je v torek v srbo-hrvaščini napadla Tita. Ta napad po silovitosti prekaša vse dosedanje. Politični komentator moskovskega radia je vsaj dvajsetkrat uporabil za marksove primke kakor »izdajalec, buržuji, svojati, kriminalci«.

Trdil je, da je Titova politika antikomunistična, toda njemu nasprotno sile da so vedno močnejše in se zato lahko drži na oblasti le s povečanim nasiljem. Dalje je dejal, da obratujejo Titova vojna sodišča kar na tekočem traku in tajno sodijo častnike. Mučenja po ječah so nekaj običajnega. Kdor se upira Titu, ga njegovi oprtniki ubijejo.

»Noben narod ni manj oveden od drugega in pripadati temu ni ne manj ne bolj častno kakor pripadati drugemu. Vsak narod in sleherni človek ima pravo do obstoja, do spoštovanja.«

KULTURA

Prešernova proslava v Trstu

Koordinacijski odbor za proslavo stoletnice Prešernove smrti je priredil v nedeljo 13. t. m. v rdeči dvorani hotela Excelsior zelo lepo uspelo akademijo. Program, katerega smo svoječasno že objavili v našem listu, je bil res kvalitetno izveden in je žel polno priznanje občinstva, ki je do zadnjega kotička napolnilo največjo dvorano v hotelu.

Slavnosti so se udeležili številni zastopniki krajevnih oblasti, katerih navzočnost je pomenila jasno priznanje demokratičnim Slovincem v Trstu. Odlični gostje so se zelo laskavo izrazili o izvedbi posameznih točk. Imeli so priliko prepričati se na lastne oči, koliko nas je in kako je v našem tržaškem nekomunističnem ljudstvu vkoreninjeno spoštovanje do svojih narodnih velikánov.

Prvo točko je izvajal pevski zbor ak. kluba Jadran pod vodstvom spretnega pevovodje gospoda dr. Zorka Hareja. Zboru se sicer pozna, da je bil šele pred nedavnim ustanovljen, toda razpolaga z dobrimi glasovi in bo lahko postal eden najboljših pevskih zborov na Tržaškem.

Sledil je slavnostni govor gospoda prof. Vinka Beličiča, ki je

poudaril pomen Prešerna za slovensko misel in narodno enotnost, ne samo Slovencev na Slovenskem, temveč vsem svetu.

Sledile so recitacije najpomembnejših Prešernovih del, gospe Milena Čekutova je občuteno zapela »Nezakonsko matere«, gospod prof. Marijan Kos pa »Kam« in odlično izvedenega »Mornarja«. Za zaključek je pevski zbor ak. kluba Jadrana zapel »Zdravljico«.

Od prireditve smo se vračali navdušeni nad uspehom slovenskih demokratov, ki so na tako lep in primeren način počastili stoletnico smrti našega največjega pesnika. Prepričani smo, da bo moralni uspeh prireditve obilo pripomogel k ponovnemu dvigu slovenske narodne skupnosti in okrepitvi prave demokratske miselnosti med tržaškimi Slovinci.

Obenem pa je prireditev pokazala, da bo treba prihodnje za tovrstne prireditve večje dvorane, kajti dvorana v hotelu Excelsior je bila odločno premajhna, saj je precej občinstva moralo oditi, ker ni dobilo prostora v nabito polni dvorani in hotelski veži.

Proslava v Slivnem

Od veličastne komemoracije Prešernove smrti slovenskih demokratov v Trstu, zadnje nedelje dopoldne smo se popoldne namenili v skromno ali simpatično kraško vasico, v Slivno. Tudi tu je demokratični slovenski rod pripravil svojemu največjemu sinu, Francetu Prešernu, nad vse pričakovano lepo in pristrčno proslavo. Slivno nima seveda razkošnih dvoran, ker tudi nima razkošnih hiš, zato pa iznajdljivo sti na kupe, požrtvovalnosti na ceste, poguma na kvintale, največ pa zlate ljubezni do slovenske besede.

Majhen, z zelenjem, papirjem in pogrinjali okrašen in opremljen skedenj je gostoljubno sprejel vaščane in vaščanke, mlado

Dora. Ginljiva in tudi drzna je bila uprizoritev »Krst«, ki je kljub velikim težavam, kar dobro uspela. Vsem sodelavcem moramo priskrbeno čestitati!

Morda je to bila prva resnično demokratska slovenska prireditev v Slivnem; prva pa je bila, ki je tako globoko segala v srca poslušalcev. Mnoge oči naših mamič so bile rosne ginjenja in tudi marsikatero oko starejših mož se je bleketalo v svitu žaric, ki jih je spretna roka nanižala pod stropnim tramovjem.

To je bil začetek, resnični krst novega društvenega življenja v Slivnem. Mogoče ena izmed najmanjših, zato pa tudi najpristnejših Prešernovih proslav. Pogumno naprej, slivniška mladina in na skorajšnje svidenje!

Ugotovitev

V zvezi z uvodnikom »Najnovjši nauk in dokazi«, objavljenim v »Primorskem dnevniku« 16. t. m. ugotavlja odbor za proslavo Prešernove stoletnice naslednje:

1) Proslava v središču mesta in velika udeležba tržaških Slovincem na proslavi sta bila glavni vzrok jeze redkih preostalih prištev »Primorskega dnevnika«. Ti so namreč morali prireditvi proslave na periferiji mesta, v kolikor jim jih niso doverjajši duhovni sobratje razbili.

2) Prireditve je bila velik praznik tržaških Slovincem. Zato niti pri proslavi, niti v »Krstu pri Savici«, ki ga je izdal odbor, ni bilo zlorabljenega Prešernovega imena v politično propagandne namene. Pač pa so to storili komunisti

na vseh proslavah v Trstu in drugod.

3) V sodbi, kdo sme proslavljati Prešerna in kdo ne, ne bo merodajen »Primorski dnevnik« in ljudje okoli njega. Saj je vsakega mu Slovincu jasno, da članek po svoji partijski liniji in njegovi tovariši, ki so na oblasti, z vsemi policijskimi sredstvi najkručeje zatirajo ono človekovo osebnostno svobodo in svobodo umetnikov, ga ustvarjanja, za katero se je Prešeren boril vse svoje življenje.

4) Stoletnica Prešernove smrti je za Slovence velik kulturni in zgodovinski dogodek. Zato je odbor povabil na proslavo vse predstavnike tržaških cerkvenih, upravnih in zavestijskih oblastev.

5) S to proslavo smo po izjavah številnih tržaških Slovincem okrepili slov. narodno skupnost v Trstu, kar spet ne gre v račun internacionalistični ideologiji komunistov okrog »Primorskega dnevnika«.

6) Zato tako pisanje pesničke komunistov pod okriljem »Primorskega dnevnika« vzbuja le pomilovanje med slovenskim prebivalstvom v Trstu.

Odbor za proslavo stoletnice Prešernove smrti v Trstu
Trst, 16. 2. 1949

KRST PRI SAVICI

V »Krstu pri Savici« je Prešeren v mojstrski obliki obdelal najusodnejše obdobje slovenske zgodovine: propad svobodne slovenske države in pokristjanjevanje Slovincem. Vsa pesnitev je himna vere in upanja v »adove, ki jih rodi čista in plemenita odpoved: Črtomiru že na tem svetu, Prešernu in Bogomilu pa na onem, saj »srečen je le ta, kdor z Bogomilo, up sreče onstran groba hrani...« Toda, kot v Sonetnem vencu, tako se tudi v tej pesnitvi družita ljubezen do domovine in ženske v mogočno nadzemsko ljubezen slovenskega genija.

Šest mescev moči tla krvava reka,
Slovenec že mori Slovence, brata,
kako strašna slepota je človeka....

Na tleh leže slovenstva stebri stari,
v domačih šegah vrtjene postave;
v deželi parski Tesel gospodarji,
ječe pod težkim jarmom sini Slave,
le tujcem sreče svit se v Kranji žari,
ošabno nos'jo ti pokonc glave...

Ljubezni vere, in miru in sprave,
ne branim se je vere Bogomile;
vem, da malike, in njih službo glave
služabnikov njih so na svet rodile,
v njih spoštoval očetov sem postave,
al zdaj so jih ovrgle vojske sile...

Prešernova proslava v Celovcu

Celovec 14. februarja 1949

Včeraj smo imeli v mestnem gledališču Prešernovo proslavo, ki jo je organiziral Slov. prov. zveza ob patronaciji OF. Že takoj ob pričetku nam je bilo jasno, da ne bomo proslavljali velikega slov. pesnika, temveč pili slavo »socializmu« in Titu. Značilno je, da je bila proslava v primeri s prejšnjimi nastopi SPZ v celovškem gledališču zelo slabo obiskana. Če je bilo na odru veliko nastopajočih, je bilo v dvorani manj občinstva in obratno. Razen predstavnikov OF in SPZ ni bilo na proslavi vidnejših predstavnikov koroških Slovincem, predvsem duhovnikov.

Nad vse zanimiv je bil potek proslave same. Med Prešernove pesmi so skrbno vpletali partijske. Ko so proslavo zaključili s pesmijo o Titu in Stalinu, ljudje res niso vedeli, na čigavi proslavi so bili: Prešernovi, ali Titovi.

Upajmo, da so ljudje dovolj jasno videli, kako podlo zna komunisti izrabljati narodnost in kulturo in na kako žalostno stopnjo kulturnega delovanja nas hoče spraviti. Vsa čast nastopajočim, ki so program z žrtvami izvedli. Želimo le, da bi drugič s svojimi lepimi pesmimi nastopali res na narodnih proslavah in ne komunističnih mitingih.

Prešernov bližnji sosed so. Macha

Prešernova proslava v Gorici

Kulturni škandal

Kulturni škandal je zloraba spominskih proslav stoletnice Prešernove smrti od raznih komunističnih in filokomunističnih prosvetnih ustanov v politične namene. A nič manjši kulturni škandal je početje goriških Italijanov, ki so se poslužili komunistične Prešernove proslave DFS v Gorici ne zato, da bi možato nastopili proti komunističnim kulturnim provokaterjem, temveč le zato, da so mogli vpričo organov javne varnosti nemoteno izliti ves svoj strupeni žolč proti slovenstvu. Nismo čuli nobenega protikomunističnega klica, pač pa samo znane refrene »Dol s Slovenci!«, »Ven s Slovenci!« in slično. »Giornale di Trieste« je to našo ugotovitev priznal, ko trdi, da goriški Italijani ne bodo dovolili nobene slovenske kulturne manifestacije v središču mesta... Gre pač za zelo čudne demokratične nazore! In to v času, ko si nekateri mednarodni krogi upirajo razpravljanju o imenovanju tržaškega guvernerja, češ da bo demokratska Italija uredila tržaškimi Slovincem znosno demokratsko življenje.

Proslava na slov. srednjih šolah

Pretekli teden so naše srednje šole na skromen a lep način proslavile stoletnico Prešernove smrti. Dijaki višje gimnazije in učiteljišča so se zbrali v eni izmed večjih učilnic šol. doma, kjer je prof. Bekar s svojo prijetno in mogočno besedo v daljšem govoru slikovito orisal podobo našega največjega pesnika in nam razkril mnogo zanimivosti, ki jih tudi boljši poznavalci Prešernove umetnosti niso doslej poznali.

Užitek tega predavanja so dijaki in dijakinje obeh šol zaokrožili z recitacijo nekaterih značilnejših in prav dobro memoriranih Prešernovih pesmi. Za zaključek so dijakinje učiteljska pod vodstvom g. Komela zapele »Zdravljico«.

Dijakom nižje srednje in strokovne šole pa je govoril prof. Drole v zbornici šole. V njegov govor so bile v ilustracijo vnesene Prešernove pesmi, ki so jih deklamirali dijaki obeh šol, kar je govor učinkovito poživilo.

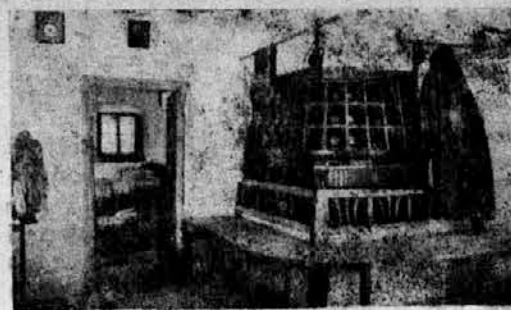
Obe proslavi sta jako dobro uspeli in z obrazov dijakov je bilo razbrati, da so si bili vsi v svesti pomembnosti tega dne.

Slov. akademski klub

Slov. akademski klub v Gorici je preteklo soboto v prostorih krožka skromno a zelo pristrčno proslavil stoletnico smrti največjega slovenskega pesnika Prešerna.

Lojze Bratuž

Mnogim, premnogim se bo zarosilo oko, ko bodo brali drago ime. Zaslužil bi bolj zvežeč naslov, toda nesrečni čas je vsa nekdanja sveta imena oblatil, oskrnil: z mučenci, junaki se uganja politika, neti strankarstvo. Zato ostanimo pri Lojzetu. V sredo 16. t. m. je bila dvanajsta obletnica njegove smrti. Spomnimo se v topli, pobožni misli njega - mehkega, vedno vedrega in delavnega pevca, ki se je ves žrtvoval za nas. Njegov svetel zgled nam bodi opomin, kako moramo nesebično delati, živeti in, če treba, umreti za svoje prepričanje kot zvesti sinovi svojega naroda.

Izba na Prešernovem domu

Prešernova zibelka v njegovi rojstni hiši v Vrbi

in staro ter celo nekaj okoličinov in ducat Tržčanov. Nad vse agilni učitelj, gosp. Lavrenčič, nas je presenetil z obširnimi programom. Šolska mladina je bogovsko deklamirala »Zdravljico«. Prigodnostni govor prof. Čoklja je globoko segel v srca poslušalcev. Razne bisere Prešernove poezije so lepo prednašali: Kralj Stanko, Terčon Marija, Pernarčič Evgen, Kralj Ivo, Kralj Irena, Kralj Maks in Masten

„Krst pri Savici“

Odbor za proslavo stoletnice smrti Franceta Prešerna je v okviru proslave stoletnice izdal posebno izdajo »Krst pri Savici«. Knjiga je okusno opremljena z originalnimi lesorezi ak. kiparja gospoda prof. Goršeta, na črnih platnicah pa je fotografija Prešernovega kipa, ki ga je prav ta

„ZARJA NA JADRANU“

Z veseljem sem prečital »Zarjo na Jadranu«, glasilo naših srednješolcev v Trstu. Sicer se opazi, da so sotrudniki še mladi, da še niso kos vsem problemom, toda vedno večja vnema in dobra volja, jih bosta privedla da tiste višine in tiste oblike v ustvarjanju, ki si jo sami mi vsi želimo. Težko je stopiti začetnikom pred javnost, treba je veliko poguma, zato zaslužijo toliko večjo pohvalo vsi sodelavci. List prinaša lepe sestavke iz dijaškega življenja in tudi obče kulturne stvari. Zato slovenski javnosti toplo priporočamo, naj list podpre, ker le tako bo še bolj opogumila učence in mladino.

„Furlani v slovenskem leposlovnem delu“

Pod tem naslovom je prišla »Patrie dal Friuli« od 15. 31. januarja 1949 sledenče poročilo o dr. Turnškovi drami »Država med gorami«:

»Furlanom, ki poznajo slovenski jezik in vsem nekoliko izobraženim Slovincem iz naše dežele javimo delo, ki je bilo pravkar dotiskano v Trstu: »Država med gorami« od dr. Metoda Turnška. Gre za žaloigro v petih dejanjih, ki se nanaša na čase langobardskega kralja Ljutpranda, ko so se na eni strani Slovinci, ki so se naselili v Karantaniji, prizadevali, da bi si ustvarili neodvisno življenje, na drugi pa so se Furlani trudili, da bi ohranili svoj jezik in svoje običaje pod invazijo. V delu nastopita dva Furlana: knez Rakis, ki se napoti na grad Krn pogajati se z voditeljem Slovincem Borutom, in duhovnik Pelegrin, ki ga spremlja in nese prvo krščansko besedo slovenskemu narodu.

Vredno je zabeležiti, kako iz tega dela, ki ima zgodovinsko podlago, veje duh prijateljstva in naklonjenosti, ki je vezal ta dva sosedna naroda, in besede polne spoštovanja in obzira do furlanskega naroda, katerega označujejo kot majhen avtonomen narod. Zaradi tega in zaradi več drugih vprašanj, ki se jih dotika, je delo dr. Turnška velike aktualnosti.

RESNICA

V neki vasi na Goriškem so sklicali miting, kjer je rdeči govornik vpil in grozil na vse grlo: »Uničite reakcijo, poteptajte jo, iztrebite jo iz naše zemlje. Gorje vam, če boste dovolili, da zažene še globlje korenine; glavo izgnajte, kdor se je ne loti takoj.«

Od zbranih vaščanov ni seveda nobeden razumel za kaj prav za prav gre, in vsem so divje zvenele na ušesa le grožnje. Kmet Jernej pa, ki se je smrti najbolj bal, je zvečer povedal ženi, da so še druge nevarnosti, ki lahko spravijo človeka ob glavo in sicer tista hudčeva »rakacija«, ki se je tako bohotno razširila doli pod poljem. Ponoči nista zadremala in drugo jutro sta se ubogi Jernej in njegova zvesta žena že zgodaj lotila »rakacije«, dokler je nista pozno popoldan vse posekala. Potem pa sta se oddahnjena javila »ljudskemu odboru« in povedala, da sta že napravila svojo dolžnost.

Hočete naš domači pust?

Potem vsi na SLOVENSKI PUST!

Zabavo organizira ak. klub »JADRAN« - DEBELI PETER, 25. II. 49, ob 21h. Ples, dobitek, presenečenja - Zabava bo v veliki dvorani. Vabila in informacije dobite vsak dan od 18. - 20. ure v društvenih prostorih kluba, ul. Machiavelli 22/II. - Trst.

IZ ZA ZAVESE

Sodba v Celju

Kakor poroča »Slovenki poročevalce« je senat okrožnega sodišča v Celju obsodil »organizatorje nezakonitih prehodov preko meje«, in sicer stavbenika Franca Greina na 20 let, celjskega trgovca Božidarja Ravnikarja na 15 let, celjskega lekarnarja Iva Tončiča na 9 let, celjskega tiskarja A. Rodea na 9 let, brata Štefana in Karla Kralja na 5, oziroma 7 let, Ago Rode in Marijo Grein, vsako na 3 leta odvzeme prostosti s prisilnim delom, zavezan pa še vse na zaplembo premoženja in izgubo dragocenih državljanov. Titovega državljanstva. Kakor vse obsodbe pod Titovo tiranijo je tudi ta osnovana na principu, da je treba najprej človeka svedčano obsoditi, da mu potem zapleniš premoženje, ki ga razgrabijo navadno sodniki, posebno premičnine. Predsednik senata dobi denar v gotovini, državni tožilec zlatnino, preiskovalni organi »OZNE« pa druge vrednote, dočim odromajo briljanti v Beograd na prste samega maršala ali pa v kaso Moše Pijade, ki je baje danes najboljši človek v Jugoslaviji. To je komunistična pravica v Jugoslaviji in ni čuda, da radio Moskva vsak večer udarja po tatovih in banditih Titove družine. O kaki objektivni, dokazani krivdi na podlagi tudi sedanjih zakonov seveda ni govora, v celjskem primeru pa je zanimivo še to, da so obsojeni, vsi razen bratov Štefana in Karla Kralja, med sabo sorodniki, ki so jih obsodili iz maščevanja, ker so imeli še nekaj imovine in ker je »OZNA« buda, da ji je pokazal fige in po begnil čez mejo tovarnar Lazarevič. Ob tej priliki se je treba spomniti tudi »globoke hvalnosti« partizanov do tistih, ki so jim pomagali v težkih časih, ko so bili v hosti, kakor na primer obsojenca lekarnar Tončič in tiskar Rode. Prvi je pošiljal partizanom ogromne količine zdravil, drugi vagon papirja, sedaj pa jim partizani usluge vračajo z 9 let ječe in z zaplembo premoženja...

Mračna zgradba celjskega okrožnega sodišča, ki ga ljudstvo imenuje »pisker«, kjer se ni še posušila kri mučencev, žrtev Gestapa, kjer se niso suhe solze neštetih Slovencev in Slovenk, po žira sedaj nove žrtve. Slovenke in Slovence, po volji in ukazu tistih rdečih zatiralcev naroda, ki hočejo proti volji 90% vseh Jugoslovancev ubiti samega Boga in uvesti najprej socializem in potem boljševizem. Vprašamo gg. Vidmarja, Otona Zupančiča in vse slovenske inteligente, kateri slepo služijo Titovi zločinski kliki v Sloveniji, ali ni naš narod zaslužil po tolikšnem trpljenju krvavih vojnih let vsaj malo miru in obziranosti od svojih lastnih bratov.

Plevelova farma in pleveloci

Kako zgleda v praksi toli hvaljeno in čaščno načrtno gospodarstvo nam priča primer tako imenovanega Jesenkovega posestva, vulgo Plevelovine v Trnovem pri Ljubljani.

Sovhoz so ustanovili leta 1946 na priznani preizkušeni način, tako, da so vzeli raznim kmetom vsega skupaj okrog 200 ha zemlje. Tem so dodali še 50 ha v Mestnem logu, ki so bili mestna last in Ljubljana je navdušeno upala obilice zelenjave in drugih potrebnih hranil, ki jih ni.

In so prišli traktorji in okrog 70 za sovhoz določenih delavcev. Vso zemljo so vzorno obdelali in posejali vse do zadnjega kotička, seveda po planu in ne kar tjavendan. Toda za upravnika so postavili poljedelca tiste vrste, kot je bil oni mestni gospod, ki je verjel, ko so mu natvezli, da je trava vedno zelena, samo da poleti raste navznoter v zemljo, pozimi pa navzven. Zato so

po setvi v upravi sovhoza menili, da je glavno delo opravljeno in da ostalo lahko prepuste naravnim silam in učinku ameriških umetnih gnojil, ki jih je poslala UNRRA. In na njihah se je pričelo življenje, da je bilo veselje. Poganjala je pšenica, pogнал je krompir, repa, fižol, vmes pa se je pričel ogledovati kak plevelček. In ko je videl, da je v duhu enakosti tudi njemu dovoljena rast, se je razbohotil v prvi pragozd. Upravnik pa je skozi okno ogledoval bujno zaraščene njive, se veselil pridelka in v duhu pel hvalnice umnosti naprednega kmetijstva.

In prišla je jesen, ko vsak človek žanje, kar je sejal. Toda pokazalo se je, da je plevel vse posestvo tako udarniško prerasel, da ni bilo mogoče več ugotoviti, kje je bila nekoč pšenica — ob žetvi pozabljena — kje krompir, fižol in drugo, kar so posejali. Zato so pustili vse skupaj v miru in prepustili materi zimi in botru mrazu, da pokončata nečisti plevel.

Prišla je lanska pomlad. Spet so zapeli traktorji veličastno pesem dela in moči planskega življenja. Toda plevela, oziroma korenin je bilo toliko, da so morali preorati njive kar štirikrat, kajti nemarna nadloga se ni in ni hoteli skriti pod zemljo. Ker pa udamnik zmore vse, se je nazadnje tudi plevel skril pod zemljo.

Potem so posejali peso in korjenje in ker jih je lanska skušnjava plevelom izučila, da mu ne smejo pustiti rasti, so ob prvih znakih nevarnosti nagnali udarnike, da so pleti ogromne njive. Opleli so jih in nekaj mesecev sta mirno rastla po božji in človeški milosti krompir in pesa. Toda vmes

je posegel plan. Najbrže se je izkazalo, da je pesa in korenja po planu posejano preveč, pa zato sadnih drevesc premalo posejanih. In to je važno, kajti ljudstvu je treba dati poleg koruze tudi nekaj sadja.

Ko sta bila pesa in korenje že skoro dozorela, so spet priropotali traktorji, preorali vse križem in kražem, uničili pri tem najmanj nekaj desetih vagonov pesa in korenja in potem so delavci posadili brhka sadna drevesca.

Toda plan računa z vsem, samo z ujmami ne. In tako je prišla lanskega avgusta velika povedenja in ker so bila drevesca vsajena tako, kot bi sadili korenje in pesa, je voda vse skupaj odnesla, Sreča, da je šlo samo za dvajset tisoč drevesc, ki so žalostno plaval po vodi, kajti sicer bi bila škoda še večja.

Ker na Plevelovem razen plevela torej nima uspeha nobena druga stvar, bodo za to leto najbrže pisali v Istro po solno seme in posejali sol. S tem bodo povečali domačo produkcijo in dvignili plan in še plevel bo pregnan, ker ga bo sol požgala.

Vidite, tako umno in načrtno po planu gospodarijo na Plevelovem pri Ljubljani. Potem so pa nekoč še pripovedovali, da so Butalci kmetovali še slabše. Nič za to, IZ NAPAČ SE UČIMO!

V deželi komunističnega blagostanja

»Slovenski poročevalce« iz Ljubljane od 3. t. m. prinaša na četrti strani med drugimi tudi sledeča zanimiva oglasa:

1. — »KUPIM GLAVNIK za česanje. — Ponudbe oglašnemu oddelku pod značko »Nujno«.
2. — OTROŠKO KOŠARO za dojenčka kupim. Knafljeva ulica 2 — ekonomat«.

Opensko svarilo pred spletkarji

Opčine, sredi febr. 1949.

V siloviti onemoglosti, v katero se je pogreznil tržaški komunizem, potem ko so mu zarjavili topovi nasilja, ko so se obrabile strojne laži in klevet, ko so se strupeni plini strahu razblinili v nič, poskuša v zadnjem času preleviti svojo taktiko v priljubljen spletkarjenje. Naduti kričači in plačani rokomavhi so se umaknili iz prvih vrst poraženih boljševiških avangardistov in na njihovo mesto je stopilo krdelec prišepetalev in spletkarjev.

Slovenski demokratični ljudje združujejo v svoji organizaciji, ki je v najtežjih dneh dvignila svoje pogumno čelo proti najakcionarnejši sili, vse poštene, pravico ljube in svobodne Slovence in Slovenke, ne glede na njihovo svetovnonazorsko demokratično mišljenje. V teh svojbodnih in popolnoma neodvisnih vrstah najdejo svoj domači slovenski kot in trdno obrambo tako strogo katoliško razgledani Slovenci, kakor tudi zagovorniki svobodnjstva. Tu so se znašli delavci in kmetje, uradniki in duhovniki, pridobitniki in svobodni poklici v skupnem demokratičnem okolju, kjer vsakdo in brez pridržkov izraža svoje misli in svoja mnenja o vseh vprašanih duhovnega ali čisto snovnega značaja družbe in človekovega delovanja v okviru slovenskih narodnih interesov.

Ob dnevnem razkrinkovanju komunističnih goljufij, ki nam jih odpirajo razpoke železne zaveze pri Fernetičih; ob klavirskih udarcih prisilnih in udarniških sužnjev v Sežani, ob krvavih likvidacijah političnih nasprotnikov, ob lakoti in beraštvu slovenskega ljudstva, ob orgijah komunističnih priganjačev, ob peklenskem plesu oznoveke inkvizicije, ob legaliziranih ropih in tatvinah, ob legaliziranih grizljajih tržaškega kmeta, se je razpočil v nič napihneni meh, ki je krmil boljše višje orglje na Opčinah, kakor se je razpočil po vsem Tržaškem in Goriškem.

Tu na naši zemlji pa nam »Primorski dnevnik« in »Lavora«

tore« sproti odkrivata, kakšne so v resnici moralne kvalitete naših domačih vodilnih apostolov komunističnih nauk. Niti tega nam ne poskušajo več prikriti, kakšne baže so bile te veličine takrat, ko so drug pred drugim še krivile hrbte.

Splošno iztreenje je zajelo že vse zavedne Slovence, ki trumoma zapuščajajo potapljačo se barko. Od nekdanje strume veselje na Opčinah je ostalo samo še dober ducat plačanih agip-provencev in tudi tem blagajna kopni kot spomladanski sneg.

Res je, da se mnogi Openci niso znašli in so za vsako demokratično politično delo nekako ohromeli, ali tudi ta — rekli bi — spokorniška doba bo kmalu za nami. Sleherni zemljan pade kdaj pa kdaj v življenju v zmozo, saj smo vsi ljudje iz mesa in krvi. Pametni in razsodni ljudje pa svoje zmoze priznavajo in po pravljajo. Tudi pri nas smo v zadnjem času na tej modri poti. Strah je v resnici izginil, je pa še malo neprijetne zadrege, a tudi to bomo premagali in naše vrste bodo že v bližini prihodnjosti vredne edinstvenih časov. Kaj nismo imeli Openci v zgodovini odlično vrsto narodnozavednih mož, ki bodo ostali častno zapisani v zgodovini primorskih Slovencev?

Vsa ta dejstva seveda niso ostala prikrita osamljenemu boljševškemu generalu in njegovim poklicnim priveskom. Zato so na hitro iztisnili še nekaj redkega drobiža in v ovčje kože oblekli večerjane volčjake ter jih nagnali med naraščajočo množico slovenskih demokratov z namenom, da bi njihove vrste presekali vsaj na dvoje.

Tako lahko slišiš na Opčinah malega krmčljavca, ki te v eni sapi priprečuje (če ga hočeš poslušati), da je SDZ leglo samih brezbožnežev, na drugi strani pa razbija po gostilniški mizi s trditvijo, da je SDZ navadna poslušna demokratov. Malo je denarja v blagajni generala brez vojske in tako mora za eno in drugo spletkarjenje služiti en

Vesti s Tržaškega

Vprašanje tržaškega guvernerja

Kot znano je na pobudo Sovjetske zveze vprašanje tržaškega guvernerja zopet stopilo v ospredje mednarodne politike. Sovjetski delegat Malik pri ZN je postavil predlog, naj pride zadeva ponovno na dnevni red Varnostnega sveta, ki o njej odloča. Tajnik ZN je želji ustregel in sklical sejo Varnostnega sveta za 15. t. m. Prva točka dnevnega reda je bila prošnja južne korejske republike za sprejem med Združene narode. O tej prošnji se je razvila obsirna debata, ki je izžepala vso sejo. Drugi dan je bila na dnevnem redu prošnja severne korejske republike za sprejem med Združene narode. Prošnja je bila odbita in zasedanje Varnostnega sveta odloženo. Vprašanje tržaškega guvernerja je prišlo na vrsto 17. t. m. Zapadne tri velesile so replicirale sovjetskemu delegatu, ki je predlagal za tržaškega guvernerja lanskega letnega angleškega kandidata švicarskega notarja Flückigerja, da vztraja na svojem znanem predlogu o vrnitvi Trsta pod Italijo. Razpravljanje je bilo

nato odloženo na prihodnji teden.

Slov. dem. zveza za STO v Trstu je predložila Varnostnemu svetu obsirno spomenico, v kateri prikazuje med drugim najnostojnejše STO-je in imenovanje guvernerja.

Promocija

Dne 15. t. m. je bila promovirana na univerzi v Modeni za doktorja kemije gđ. Lilijana Agnetto iz Trsta. Naše iskrene čestitke mladi doktorici!

Izplačevanje vojne škode

Finančna superintendenca je začela že 15. februarja podpisovati prve odredbe o izplačevanju vojne škode. Zaenkrat prihaja v poštev okoli 18 tisoč prošenj.

Italijanska vlada, ki je obvezana poravnati vojne odškodnine, je sporočila 31. januarja ZVU, da bo v Trstu izplačevala predumje za škodo, povzročeno na osebnih oblačilih in pohištvo do višine 200 tisoč lir. Doslej so vojno škodo izplačevali le do višine 100 tisoč lir in zato bodo izplačevali naknadni predumjem do nove višine vsem onim, ki so prvotno določeni predumjem že prejeli. Veljavnost teh določb je raztegnjena tudi na delovno orodje in pripomočke delavcev, obrtnikov in malih obrtnih podjetij, ki zaposlujejo največ 5 oseb, kakor tudi pripadnikov prostih poklicev.

Slovo o letošnjem pustu

Prireditveni odbor vabi vse naše slovenske občinstvo na veselo pustno zabavo s plesom, ki bo na pusti tork. 1. marca v vseh prostorih v ulici Machiavelli 22/II (Trst). Začetek ob 9. uri zvečer. Preskrbljeno bo za dobro jed in pijačo, kakor zahteva vesel pust.

Vesti z Goriškega

Carine prosto blago

Do sedaj smo dobili v Gorici carine prosto: sladkor po 160 lir kg, in sicer po 1 kg na osebo; pivo po 90 lir liter, kar ga kdo hoče; bencin za avtomobile po 60 lir. V nekaj dneh bomo dobili po 250 gr kave po 300-400 lir kg.

Večerjo brezposelnim

Na Catarinijemem trgu v hiši bivše GIL bo poslovala od 20. t. m. vsak dan zvečer brezplačna kuhinja za brezposelne. Prizadeti naj se obrnejo od 17. t. m. na občinski podporni zavod (ECA) v ulici Batamonti.

Pokojnine

Poviški na pokojninah — civilnih in vojaških — se bodo izplačevali že ta mesec, in sicer z veljavnostjo od oktobra 1948 dalje. Torej tudi zastanki.

OBVESTILO

Vojne odškodnince, ki so si sami popravili svoje porušene ali poškodovane stavbe obveščamo, da poteče 28. t. m. rok za vlaganje prošnje za doseg državnih denarne pomoči. Vlada namreč prevzame in vrne prizadetim strankam delni znesek stroškov. Prošnja z vsemi listinami je treba

sam poklicni intrigant. Pa smo ga na Opčinah hitro odkrili, svetujemo pa tudi ostalim demokratom vseh prepričan, da naženejo to spletkarsko svojato, ki se potaplja v krvavi komunistični mlači in se v svojem obupu oprizemlje zadnjih intrigantskih bilk.

Volitve, ki so pred nami, bodo javno in predvsem svetom dokazale, koliko je vreden komunizem, kadar mu iz krvinskih rok izbije oblastniški bič. Današnji narodnozavedni slovenski rod bo na tej zemlji dokazal silo in moč slovenskega demokratičnega mišljenja, obenem pa dokazal svetu, koliko nas je na tej zemlji rodila slovenska mati. Niti en sam glas ne sme biti izgubljen za slovenstvo! Niti en sam slovenski glas ne sme polzeti niti v levčarske niti v desničarske tokove naših narodnih nasprotnikov!

ba vložiti na pristojni civilni stavbeni urad (Genjo Civile), kamor se lahko tudi vsakdo obrne za pojasnila. Prizadeti goriški oškodovanci so pooblastili poseben občinski odbor, naj od vlade doseže podaljšanje gorj navedene ga roka do 30. junija t. l.

Titova kultura v Sovodnjah

Lepi sončni dnevi izvajajo marmisikatega meščana na deželo, da se naučijo sonca in svežega zraku. Tako je tudi v nedeljo dne 6. t. m. mala skupina goriških Slovencev prišla v našo vas. Ustavili so se v neki gostilni, da malo poskrmljajo z domačini znanci. Zaradi tega so nekateri »titovci« razširili govorico, da se ima vršiti sestanek Slov. dem. zveze. V gostilno je prišla skupina mladincev pod vodstvom znanega titovega plačanca, ki je v času borbe povečini igral vlogo namišljenega bolnika in živel od podpore ljudstva. Neoslikana družba

Radio Trst II

(na valovni dolžini 203,6 metra ali 1474 Kc na sekundo)

DNEVNE ODDAJE: 7.15 - 8.00, 11.30 - 14.30, 17.30 - 24.00.

OB NEDELJAH: 7.15 - 24.00 ne prekinjeno.

POROČILA: dnevno 7.45, 12.45, 14.00 (izvzemši nedelje), 19.45, 23.15.

DNEVNI pregled tiska: Dnevno ob 14.15 (izvzemši nedelje).

Nedelja, 20. 2. 1949.: 13.00 Glasba po željah. — 16.00 Ponovitev trojezanke »Bivši učencev« — 18.00 Poje komorni zbor. — 19.00 Ali že veste. — 20.00 Iz skladb Antona Dvoraka. — 21.00 Vesela ura. — 22.00 Simfonični koncert.

Ponedeljek, 21. 2.: 13.30 Odlomki iz vjolijskih koncertov. — 18.00 Naša povest. — 18.15 Organist Downes izvaja skladbe Bacha, Francka in Regerja. — 19.00 Človek in priroda. — 20.30 Sprehodi po podčelju. — 21.00 Verdi: »Trubadura«, opera v štirih dejanjih.

Torek, 22. 2.: 13.30 Iz Mozartove glasbene zakladnice. — 18.00

je začela razgrajati in prepevati žaljive pesmi. Znašala se je tudi nad gosti in žalila njih narodni čut, seveda tudi po laško.

Vsi trezno misleči ljudje, ki so to videli ali slišali, so se nad početjem teh mladincev zgražali in se vpraševali: Kaj taki in podobni ljudje, ki nimajo najmanjšega pojma o dostojnosti, bodo pri nas gradili »Kulturni dom«? — Tako dejanja nas spominjajo na fašistično dobo. No, saj ni nič čudnega, saj so si v marsičem podobni. Kar tako naprej, tovariši, prej ko vas ljudstvo spozna, prej vas postavi pred vrata.

— T.

Vrh sv. Mihaela

Hvaležen sem svojim prijateljem, ki me opravičujejo pred javnostjo. Na dva dopisa objavljena v »Demokraciji« in na dopis v »Primorskem dnevniku«, s katerim spregovorijo samo tole:

Ne bom se hudoval nad obrekovanjem nam nasprotnih časopisov kakor sta »Primorski dnevnik« in »Soča«. Želim le, da bi se mali peščici Slovencev premnožili ne smeje, ker se med seboj prepiramo. Vsak pošten človek prenese mnogo krivic, ker ve, da bosta le dobro delo in pravica splavali na površje.

Vrhovski učitelj

Še z Vrha

Dne 8. t. m. smo na Vrhu v šolskem prostoru praznovali stoletnico Prešernove smrti. Bil je podan kratek opis o Prešernovem življenju in delu, nakar so naši malčki kaj ljubko deklamirali in tudi zapeli. Tudi odrasli bi radi nastopili. To pa v šolskih prostorih ni dovoljeno in ker nimamo drugih prikladnih prostorov, so se morali zaenkrat odreči nastopu. Proslava je potekla zabavno in priskrbo.

Vrhovci nabrali v dobrodelne namene 3.600 L.

Iskrena hvala!

Mizarji kmetovalci! podjetniki! Deske smrekove, macesne in tridih lesov, trame, vezane plošče, furnir, parkete in drva nudijo najugodnejše

CALEA TRST
TEL. 90441 Viale Sonnino, 24

Za »Slov. dobrodelno društvo« v Gorici

N. N. iz Števerjana, ki ga nekateri pozdravljajo: »Zdravilo«, želi, da bi dotični res ozdravili, zato daruje 300.— L.

Odgovorni urednik: Janko Simčič
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Zdravniški vedež. — 19.00 Angleščina po radiu. — 20.00 Iz slovenskih oper. — 21.00 Pester večer. — 22.00 Tržaški trio.

Sreda, 23. 2.: 13.00 Glasba po željah. — 18.00 Mamica pripoveduje. — 18.45 Vokalni kvartet poje slovenske narodne. — 19.00 Tehnika in gospodarstvo. — 20.30 Človek in sport. — 21.00 Vzor mladini.

Četrtek, 24. 2.: 13.00 Češke in slovaške melodije. — 18.00 Gospodinjska ura. — 19.00 Slovensčina za Slovence. — 20.00 Komorni zbor. — 21.00 Radijski oder: »Stari grehi«, veselo igranje v treh dejanjih. — 22.45 Večerni koncert.

Petek, 25. 2.: 13.00 Glasba po željah. — 18.00 Naša povest. — 19.00 Angleščina po radiu. — 20.30 Tržaški kulturni razgledi. — 21.00 Mojstri besede. — 21.45 Chopin: klavirski koncert v e-molu.

Sobota, 26. 2.: 12.15 Revija znanih orkestr. — 19.00 Oddaja za najmlajše: »Sirena, morska deklica«. — 20.30 Programski periskop. — 21.00 Veselo igranje »Dobri vojak Švejk«. — 22.30 Plesna glasba.